

نویسنده: پاول مکدسی، استاد اقتصاد دانشگاه اتاوا
ترجمه دکتر مهرداد مقصدلو

به طور خلاصه، دیدگاه این خلدون مورخ قرن چهاردهم به ما یادآوری می کند که وقتی ثروت از راه های ناعادلانه در دست عده معدودی متمرکز شود، بی ثباتی ناشی از آن می تواند پایه های کشور را بلرزاند.

شواهد نابرابری شدید در کشورهای عربی، به ویژه لبنان، بر لزوم انجام سیاست هایی تاکید دارد که فقط به دنبال کاهش فقر نیست. این سیاست ها باید قدرت و نفوذ شدیدی افراد ثروتمند را در جهت ایجاد جامعه ای عادلانه تر و باثبات تر مهار کند.

سیاست گذاران باید فورا عوامل سیستماتیک عامل بروز دوگانگی فقر شدید در مقابل ثروت هنگفت، به ویژه ساختارهای حکمرانی مبتنی بر بهره کشی را مورد بررسی قرار دهند که سبب نیکبختی عده معدودی شده است؛ در حالی که اکثریت مردم با مشکلات اقتصادی دست و پنجه نرم می کنند. فقر و پلوتونومی، اگر اصلاحاتی که هر دو سرطیف را در بر بگیرد اعمال نشود، به ناآرامی های اجتماعی و بی ثباتی بیشتر و احتمالا عمیق تری منجر خواهد شد.

نابرابری در جهان عرب فقط مساله فقر یا ثروت شدید نیست، بلکه وجود همزمان فقر شدید و ثروت هنگفت مشکلی جدی است. در زمینه اقتصاد رفاه کاربردی، دوزخ شاسخ به طور معمول به صورت مجزا عمل می کنند که هر کدام بینش های مهمی را ارائه می دهند، اما تنها بخشی از مشکل را نشان می دهند.

تحلیل فقر بر پایین ترین سطح توزیع درآمد متمرکز است و بر لزوم پرداختن به شدیدترین اشکال محرومیت و طرد اجتماعی تاکید دارد. از منظر عدالت اجتماعی، این رویکرد به موانع سیستماتیک اشاره می کند که فقیرترین افراد را در چرخه های محرومیت به دام می اندازد و مداخلات هدفمند را برای بازگرداندن عدالت و حفظ کرامت انسانی ضروری می سازد.

در سال ۲۰۱۵ توسط Yazbeck و Makkdissi، برای اندازه گیری تمرکز ثروت بر بالاترین سطح توزیع درآمد متمرکز است. در این دیدگاه چگونگی تمرکز ثروت در میان گروه کوچکی از نخبگان و تاثیر آن بر توزیع کلی منابع مورد بررسی قرار می گیرد.

تحلیل پلوتونومی بر اساس کار پیکتی (۲۰۰۳) شکل گرفته است که بر اهمیت مطالعه تمرکز درآمد و ثروت در افشار بالای درآمدی تاکید می کند. نفوذ گسترده نخبگان، در اقتصاد، سیاست و هنرهای اجتماعی، مطالعه سطح بالای هرم توزیع درآمد را برای درک پیامدهای گسترده نابرابری ضروری می سازد.

اگرچه نام افراد بسیار ثروتمند بسیاری از کشورها مشخص نیست، اما این موضوع از نظر اقتصاددانان اهمیت چندانی ندارد. از دیدگاه معرفت شناسی و با پایبندی به آموزه های جان رالز در باره «حجاب جهل»، تحلیل داده ها از دیدگاه فردی باید صورت پذیرد که با موضوع پژوهش آشنايي و ارتباطی ندارد. اگر سیستمی به فردی اجازه می دهد که به چنین ثروتی دست یابد و این فرد فرصت انجام فعالیت هایی را نداشته باشد که به تمرکز چنین حجمی از ثروت منجر شود، چرا باید این افراد از انجام آن خودداری کنند؟ اگر داده های کشوری اجازه چنین اثبات ثروتی را بدهند، باید بر اصلاح آن نهادها تاکید کرد؛ به ویژه اگر سیستم اجتماعی-اقتصادی ناشی از عملکرد چنین نهادهایی از نظر اجتماعی ناعادلانه تلقی شود.

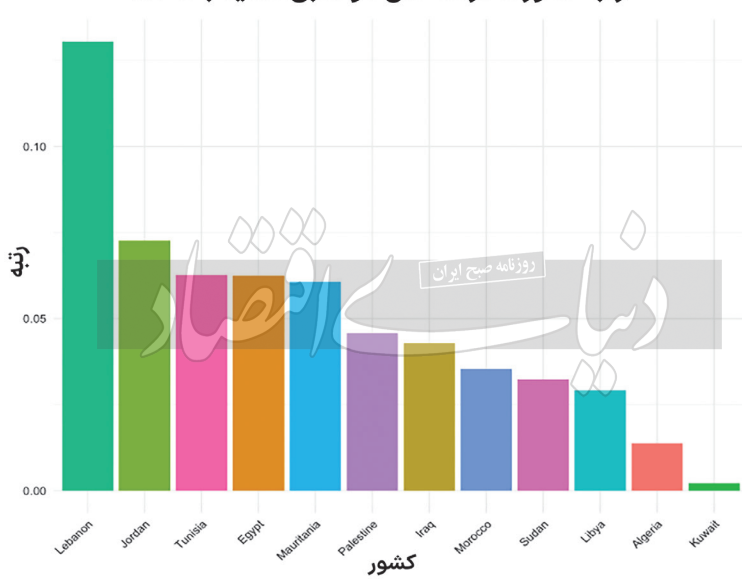
وقتی این دو دیدگاه را با هم ترکیب کنیم چه اتفاقی می افتد؟ در اینجا، رویکردی اتخاذ می شود که رویکرد دوقطبی سازی سانسور شده نام دارد. بر اساس این رویکرد کشورهای عربی هم در منظر فقر و هم از منظر پلوتونومی با یکدیگر مقایسه می شوند. با انجام این مقایسه، دوقطبی شدیدی بین فقرا که از محرومیت و طرد اجتماعی رنج

ریشه های اقتصادی چالش های اجتماعی خاورمیانه چگونه نمایان می شود؟

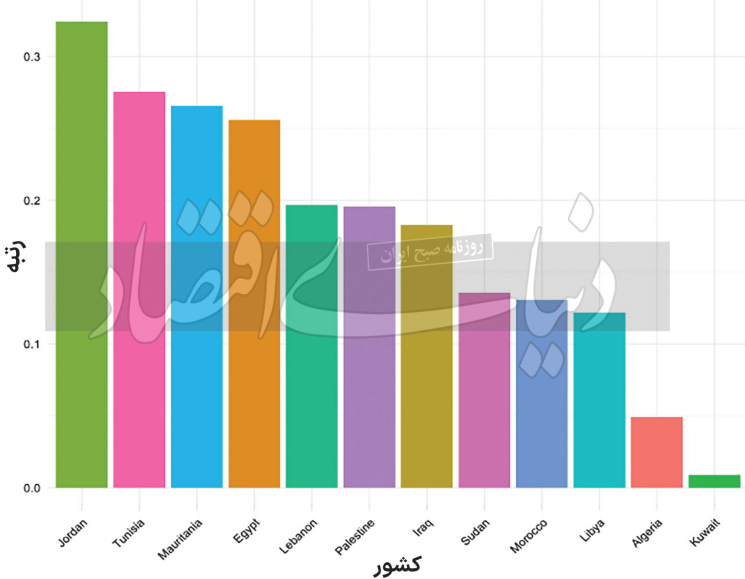
سنجش دوقطبی فقر و ثروت در جهان عرب

نابرابری در جهان عرب فقط مساله ای در باره فقر شدید یا ثروت شدید نیست، مشکل جدی وجود ثروت شدید در کنار فقر شدید است. این مقاله از منظر تحلیل فقر و پلوتونومی (تمرکز ثروت در دستان گروهی اندک) قطب بندی شدیدی بین فقرا که از طرد شدیدی و محرومیت رنج می برند و افراد بسیار ثروتمند را که قدرت و نفوذ زیادی در نظام های اقتصادی و سیاسی دارند، نشان می دهد.

رتبه کشورها در شاخص دوقطبی شدید با $\alpha = 0.8$

رتبه کشورها در شاخص دوقطبی شدید با $\alpha = 0.2$

می برند و افراد بسیار ثروتمند که قدرت و نفوذ بسیار زیادی در سیستم های اقتصادی و سیاسی دارند، به تصویر کشیده می شود. این قطبی شدن شدید انسجام اجتماعی را تضعیف می کند و زمینه مناسبی برای ناآرامی و نارضایتی اجتماعی به وجود می آورد که ثبات را تهدید می کند.

این خلدون در کتاب «مقدمه» هشدار داده است که کسب ثروت ناعادلانه توسط نخبگان حاکم و اخذ مالیات ظالمانه می تواند ارکان اقتصادی جامعه را متزلزل کند و به زوال نهایی منجر شود. دیدگاه این خلدون به ما یادآوری می کند که وقتی ثروت از راه های ناعادلانه در دست عده معدودی متمرکز می شود، بی ثباتی ناشی از آن می تواند پایه های یک کشور را به لرزه درآورد.

چالش داده در جهان عرب

یکی از مشکلات اصلی در ترسیم تصویری از نابرابری، فقر و رفاه در جهان عرب، مساله مهم فقدان داده ها است. همان طور که آتامانوف و همکاران (۲۰۲۰) اشاره می کنند که میزان دسترسی به داده های خانوار در کشورهای عرب، در مقایسه با دیگر کشورهای با سطح مشابهی از توسعه، به طور قابل توجهی کمتر از حد انتظار است.

با توجه به این مساله، از طریق منابع جایگزین مشابه مقاله (Makkdissi et al, ۲۰۲۴) عمل شده است. به این ترتیب که داده های مربوط به کفایت درآمد از «عرب بارومتر» با اطلاعات مربوط به خانوارهای ثروتمند از «فهرست اربابان میلیاردرهای فوربس» ترکیب شده است.

معرفی شاخص دوقطبی شدید

برای نشان دادن پویایی های دو سرطیف درآمدی، شاخص دوقطبی شدیدی به صورت زیر تعریف می شود:

$$I(F, \alpha) = \frac{1}{I(\alpha)} \left[(1 + H_F(F))^{1-\alpha} \cdot (1 + H_F(F))^\alpha - 1 \right]$$

در اینجا، F توزیع تجمعی درآمد (HP(F)) تعداد فقرا (سرشماری) و (HF(F)) تعداد میلیاردرها به ازای هر صد هزار نفر از جمعیت معرفی می شود.

شاخص α به عنوان برآوردی از پلوتونومی در نظر گرفته شده است. ز مانی که $\alpha = 0$ است، هیچ نشانه ای از پلوتونومی وجود ندارد و شاخص میزان فقر را نشان می دهد. وقتی که $\alpha = 1$ است، هیچ نشانه ای از فقر وجود ندارد. شاخص α برابر است با نسبت میلیاردرها در هر یکصد هزار نفر جمعیت کشور. وقتی α بین صفر و یک است، افزایش در α به معنای وجود پلوتونومی بیشتر است.

در نهایت، پارامتر نرمالیزه شده است که شاخص را بین مقادیر صفر و یک قرار می دهد. ما نسبت میلیاردرها را در هر صد هزار نفر از جمعیت در نظر گرفتیم که مطمئن بودیم در هیچ کشوری در دنیا این نسبت از یک بالاتر نیست؛ اگر ما نسبت را در هر ۱۰ هزار نفر از جمعیت در نظر می گرفتیم، در برخی موارد محدود، ولی نه در جهان عرب، ممکن بود نسبت از یک بالاتر برود.

تغییر مقادیر شاخص دوقطبی شدیدی α از کم به زیاد نشان می دهد که چگونه تغییر در موازنه بین فقر و پلوتونومی، رتبه کشورها را تغییر می دهد. نتایج قابل توجه است. لبنان به عنوان کشوری با وضعیت به شدت قطبی کاملا مشخص شده است. در ابتدا، با مقدار کم شاخص پلوتونومی (۰.۲=α)، لبنان از نظر شاخص دوقطبی در میان کشورهای عربی در رتبه پنجم قرار دارد. با افزایش شاخص پلوتونومی به (α=۰.۴)، رتبه لبنان در رتبه پنجم باقی می ماند، اگرچه فاصله بین لبنان و مصر (رتبه چهارم) کاهش می یابد.

زمانی که α به ۰.۶ می رسد، تغییرات قابل توجهی در ایجاد می کند. مصر از موریتانی و مراکش از سودان پیشی می گیرند که نشان دهنده افزایش حساسیت به پلوتونومی است که در این کشورها شدیدتر است. اما لبنان مهم ترین جهش را انجام می دهد و به بالای رتبه بندی صعود می کند و بالاتر از سایر کشورهای عربی قرار می گیرد. این تحول نشان دهنده دوقطبی شدید در لبنان است؛ به ویژه زمانی که وزن بیشتری به پلوتونومی داده می شود. بین (α=۰.۶) و (α=۰.۸)، رتبه بندی همه کشورها تثبیت می شود؛ ولی شکاف بین لبنان و سایر کشورها شدیدتر می شود. جایگاه لبنان به طور قابل توجهی بالاتر از سایر کشورهاست که نشان دهنده تمرکز شدید

ثروت در این کشور (در دست اقلیت) نسبت به فقر (شایع در بین اکثریت) است. این افزایش رتبه برای لبنان با یافته های اسواد (۲۰۲۳) مطابقت دارد که نشان می دهد این کشور یکی از نابرابرترین کشورهای جهان است. علت این وضعیت قطبی شده تاحدی ناشی از سیستم حکومت داری فرقه ای لبنان است. این سیستم، نخبگان حاکم را قادر می سازد تا تارنهای کلان را به هزینه فقیرتر کردن اکثریت جمعیت کسب کنند و نابرابری را تشدید کنند.

همان طور که مکدسیسی و همکاران (۲۰۲۴) خاطرنشان کرده اند، ساختارهای سیاسی لبنان از سوی سیستم و استاپشتیبانی می شود؛ جایی که رهبران شبه نظامی سابق پست های حساس دولتی را

خلاصه تصمیمات مجمع صندوق سرمایه گذاری مشترک اندیشه صبا
به شناسه ملی ۱۰۳۲۰۸۱۰۳۶۷
مورخ ۱۴۰۳/۰۹/۱۰ ساعت ۱۲
کلیه دارندگان واحدهای ممتاز پس از بحث و تبادل نظر به اتفاق آرا با تغییر بند ۸-۳ امیدنامه (هزینه درجه بندی ارزیابی عملکرد صندوق) به شرح صورتجلسه صندوق (قابل دستیابی در تارنمای صندوق به آدرس <https://fund.sabaamc.ir> و سامانه کدال به نشانی <http://www.codal.ir>) موافقت نمودند.

خلاصه تصمیمات مجمع صندوق سرمایه گذاری توسعه تعاون صبا
به شناسه ملی ۱۴۰۵۵۳۶۶۱۲۹
مورخ ۱۴۰۳/۰۹/۱۰ ساعت ۱۱
کلیه دارندگان واحدهای ممتاز پس از بحث و تبادل نظر به اتفاق آرا با تغییر بند ۱۰-۳ امیدنامه (هزینه درجه بندی ارزیابی عملکرد صندوق) به شرح صورتجلسه صندوق (قابل دستیابی در تارنمای صندوق به آدرس <https://stts.sabaamc.ir> و سامانه کدال به نشانی <http://www.codal.ir>) موافقت نمودند.

خلاصه تصمیمات مجمع صندوق سرمایه گذاری اندیشه روزان صبا
به شناسه ملی ۱۴۰۵۵۲۳۲۰۷۶
مورخ ۱۴۰۳/۰۹/۱۷ ساعت ۱۰
کلیه دارندگان واحدهای ممتاز پس از بحث و تبادل نظر به اتفاق آرا با تغییر بند ۳-۸ امیدنامه (هزینه درجه بندی ارزیابی عملکرد صندوق) به شرح صورتجلسه صندوق (قابل دستیابی در تارنمای صندوق به آدرس <https://sast.sabaamc.ir> و سامانه کدال به نشانی <http://www.codal.ir>) موافقت نمودند.

خلاصه تصمیمات مجمع صندوق سرمایه گذاری مختص اوراق دولتی بازده پایه بازار صبا
به شناسه ملی ۱۴۰۵۱۵۹۶۵۸۷
مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۰۱ ساعت ۱۰
کلیه دارندگان واحدهای ممتاز پس از بحث و تبادل نظر به اتفاق آرا با تغییر بند ۹-۳ امیدنامه (هزینه متولی صندوق) به شرح صورتجلسه صندوق (قابل دستیابی در تارنمای صندوق به آدرس <https://diba.sabaamc.ir> و سامانه کدال به نشانی <http://www.codal.ir>) موافقت نمودند.

آگهی فراخوان شرکت فولاد مبارکه اصفهان

ردیف	شماره	موضوع	مهلت ارسال مدارک
۱	۴۸۵۹۶۴۵۴	تامین ۵۱۱ تن نیکل از طریق مناقصه عمومی	۱۴۰۳/۱۰/۱۷

جهت دریافت اسناد و کسب اطلاعات بیشتر در خصوص فراخوان های عمومی، ارزیابی کیفی، مناقصات و مزایدات به وب سایت شرکت به نشانی www.msc.ir، منوی خرید و تامین کنندگان، مناقصات مرجعه و طبق راهنمای موجود، نسبت به انتخاب مناقصه مورد نظر از طریق سیستم ارتباط با تامین کنندگان (SRM) اقدام نمایید. اطلاعات سایر فراخوان ها از طریق سایت شرکت، قسمت اطلاعیه ها و کانال فراخوان های شرکت در شبکه های اجتماعی به نشانی [@Ads_msc](https://Ads_msc) قابل دسترس می باشد.

روابط عمومی شرکت فولاد مبارکه اصفهان: ۰۳۱۵۲۷۳۳۶۹۰ - ۰۳۱۵۲۶۲۶۲۷۰

روابط عمومی شرکت فولاد مبارکه اصفهان
1403-43